

דנ"פ 5819/17 - ליאור מירז נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

דנ"פ 5819/17

לפני: המבקש:
כבוד הנשיאה מ' נאור
ליאור מירז

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה לקיום דיון נוסף בפסק דינו של בית המשפט העליון בע"פ 4109/15 ובע"פ 4138/15 שניתן ביום 9.7.2017 על ידי כבוד המשנה לנשיאה ס' ג'ובראן, כבוד השופט נ' הנדל וכבוד השופט (בדימוס) צ' זילברטל ובקשה מטעם המבקש לדחיית ריצוי עונש המאסר מיום 18.7.2017

בשם המבקש: עו"ד אשר אוחיון

החלטה

לפניי בקשה להורות על קיומו של דיון נוסף בפסק דינו של בית משפט זה בע"פ 4109/15 מיום 9.7.2017, שניתן מפני השופט (בדימ') צ' זילברטל, בהסכמת המשנה לנשיאה ס' ג'ובראן וכנגד דעתו החולקת של השופט נ' הנדל. בפסק הדין נדחה ערעורו של המבקש ונקבע כי הודאתו קבילה על אף שהיא נמסרה על רקע תרגיל החקירה שנערך לו בעת שהיה במעצר. בד בבד עם הבקשה לדיון נוסף הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע גזר הדין.

1. החל משנת 2009 נערכה חקירה סמויה כנגד דמויות בכירות בקופת חולים "מאוחדת" וגורמים שונים שסיפקו לה שירותים. בשנת 2010 הצטרפה לחקירה גם מחלקת חקירות מע"מ ומכס ירושלים שבה עבד המבקש באותה תקופה. ביום 17.11.2010 המבקש נעצר בעקבות חשדות שהוא הדליף את דבר החקירה לנחקרים. במהלך המעצר, נערך למבקש תרגיל חקירה שבמסגרתו הוכנסו לתא המעצר שבו שהה ולתא הסמוך לו שוטרים במסווה של עצורים על מנת לדובב אותו. בתחילתו של התרגיל התנהלה שיחה ידידותית בין המבקש ושותפיו לתא, השוטרים הסמויים שכוננו חיים וגיא. לשיחה זו הצטרף שוטר סמוי שכונה אריאל ושהה בתא הסמוך. במהלך השיחה הוזכר שוטר סמוי נוסף שכונה סער. סער שהה גם הוא בתא המעצר הסמוך והוא המתין לקבלת טיפול בגין מחלה. בעצת עורכת דינו, סיפר המבקש לשאר ה"עצורים" שהוא עצור בגין עבירות סמים.
2. בשלב מסוים הגיעו לקרבת התא סוהרים ששוחחו ביניהם וציינו שהמבקש עצור בגין עבירות מע"מ. בעקבות זאת הואשם המבקש על ידי יתר ה"עצורים" בשקר ובכך שהוא סוכן משטרת סמוי. המבקש הסביר ששיקר בעצת עורכת דינו והכחיש את ההאשמות שהוא סוכן משטרת. לאחר שיחה קשה בין המבקש, חיים וגיא, שכללה שפה פוגענית ומאיימת, הועבר המבקש לתא המעצר הסמוך שבו שהה אריאל. בין המבקש לאריאל התפתחה שיחה ממושכת ובשלב מסוים התוודה המבקש בפני אריאל על ביצוע המעשים שבהם נחשד. בהמשך, נערכו למבקש חקירות נוספות שבהן שמר ככלל על זכות השתיקה. יצוין, כי המבקש אובחן כסובל מחרדה ומדיכאון וכי עובדה זו הובאה לידי הממונים על חקירתו.
3. במסגרת ההליך בבית המשפט המחוזי המבקש כפר בעבירות שיוחסו לו וטען שההודאה שמסר בפני אריאל אינה קבילה משום שמקורה ביצירת לחצים נפשיים בלתי הוגנים ובתחבולה לא הוגנת. אולם, בית המשפט המחוזי קבע שהודאתו של המבקש קבילה, הרשיע אותו וגזר עליו עונשים שהמרכזי שבהם הוא עשרה חודשי מאסר בפועל. המבקש ערער על הרשעתו ועל גזר דינו, כאשר עיקר טענותיו תקפו את קבילותה של הודאתו. מנגד, המדינה ערערה על קולת העונש שהושת על המבקש.
4. בפסק הדין מושא הבקשה עמד השופט זילברטל על שני האפיקים לבחינת קבילות של הודאת נאשם. מקורו של האפיק הראשון בהוראת סעיף 12 בפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: פקודת הראיות), שלפיה הודאה היא קבילה רק אם היא ניתנה באופן חופשי וברצון. האפיק השני הוא דוקטרינת הפסילה הפסיקתית. השופט זילברטל ציין שעל פי ההלכה תחבולה אסורה היא כזו "השומטת את הקרקע תחת יכולתו של הנחקר לעשות שימוש בזכות השתיקה ובזכותו להימנע מהפללה עצמית, ולמעשה שוללת, על רקע המצג הכוזב שבבסיסה, את יכולת הבחירה של הנחקר אם למסור הודאתו אם לא; או פוגעת בשורת עשיית הצדק" (פס' 25 בפסק דינו של השופט (בדימ') צ' זילברטל). בענייננו, השופט קבע שמכיוון שהפעלת מדובבים הוכרה בפסיקה כתחבולה לגיטימית, אין מניעה לכאורה שייעשה שימוש בכמה מדובבים. בנוסף, השופט לא פסל את האפשרות שגם הסוהרים ימלאו תפקיד בתחבולה. לכן, נפסק שאין במאפיינים אלו של התחבולה כדי לפסול כבר על בסיסם את הודאתו של המבקש, אלא יש לבחון את "נסיבותיו הקונקרטיות של המקרה בראי המבחנים שהתוותה הפסיקה" (פס' 27 בפסק דינו של השופט (בדימ') צ' זילברטל). בחינה זו הביאה את השופט למסקנה שאף שישנה בעייתיות בכך שהסוהרים "הסגירו" את המבקש, לא היה בכך כדי לפגוע באופן חמור בחירותו של המבקש לבחור אם להתוודות בפני המדובבים. השופט הוסיף וניתח את התפתחות העניינים במהלך תרגיל החקירה וקבע שעל אף הקשיים שתרגיל החקירה עורר, הוא לא שלל את יכולתו של המבקש להשתמש בחיסיון מפני הפללה עצמית או פגע באופן מהותי בזכותו להליך הוגן. בין היתר, צוין שלפי ההלכה גם כשנעשה שימוש באמצעים אלימים ופסולים, כל עוד לא מדובר באמצעי הפוגע בצלם דמות האדם יש מקום לבחון האם

האמצעי הפסול השפיע על חופשיות ההודאה. במקרה דנן, האיומים שהושמעו לא היוו פגיעה בעוצמה שהצדיקה את פסילת ההודאה ללא בחינת השפעתם עליה, ומסירת ההודאה על ידי המבקש לא נגרמה בשל חשש מהאיומים. על סמך כל אלו, דחה השופט זילברטל את הערעור על הכרעת הדין ובהמשך גם את הערעורים על גזר הדין.

5. כאמור, המשנה לנשיאה הצטרף לדעתו של השופט זילברטל. המשנה לנשיאה ציין שתרגיל החקירה הוא חריג ומעורר ספקות. אולם, גם הוא קבע שהודאתו של המבקש לא הושפעה מהמתח שנשא עמו מהתא הראשון שבו שהה, והיא הייתה רצונית וחופשית. על סמך קביעה זו הצטרף המשנה לנשיאה לדעה שיש לדחות את הערעור על הכרעת הדין והצטרף גם לדחיית הערעורים על גזר הדין.

6. מנגד, השופט הנדל מצא שהודאת המבקש לא הייתה חופשית, שכן היא נבעה מרצונו של המבקש להזים את החשדות כנגדו לנוכח המצג שלפיו אם ימשיך להכחיש את מעשיו הוא עלול להיפגע. השופט הגיע למסקנה זו על סמך בחינת האיומים שהושמעו באוזניו של המבקש והתחושות שהיה נתון בהן לנוכח החשדות בו שהוא שוטר סמוי. מכאן, שעל פי השופט הנדל לא היה מקום לקבל את ההודאה בשל אי עמידתה בתנאי סעיף 12 בפקודת הראיות. בעקבות זאת, השופט הנדל המשיך ומצא שאם ההודאה אינה קבילה, אין די ראיות על מנת להרשיע את המבקש ויש לזכותו.

על פסק דין זה הוגשה הבקשה שלפניי.

7. בבקשה לקיומו של דיון נוסף טען המבקש ש"ההלכה שנהגה עד היום בבית המשפט העליון פסלה, מיניה וביה, כל הודיה שקדם לה אמצעי פסול קרדינלי של שימוש באלימות או איום בשימוש באלימות. זאת מבלי לבחון בחינה 'דקת פורתא' אם אב הפסול הקשה שהופעל השפיע באופן מכריע על מסירת ההודאה" (עמ' 2 בכתב הבקשה). לטענת המבקש, אם הלכה זו הייתה מיושמת כראוי על ידי שופטי דעת הרוב, הודאתו של המבקש לא הייתה מוכרת כקבילה. לכן, המבקש טען שהחלטת בית המשפט לקבל את הודאתו סתתה מן ההלכה והיא מהווה תקדים מסוכן שיש לקיים בו דיון נוסף.

דיון והכרעה

8. דין הבקשה להידחות. על פי סעיף 30(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 דיון נוסף ניתן מקום שנקבעה הלכה חדשה וקשה או הלכה הסותרת הלכה קודמת. בפסק הדין מושא הבקשה שופטי ההרכב דנו ביישומן של ההלכות הקיימות על המקרה ולא ביקשו לקבוע כל הלכה חדשה. אכן, אמצעי החקירה שבהם נעשה שימוש בעניינו של המבקש הוכרו ככאלו המצויים "בקצה המקשתת (ספקטרום) של תחבולות החקירה הלגיטימיות, ואפשר שאף חורגים הם מגבולותיה" (פס' 4 בפסק דינו של המשנה לנשיאה ס' ג'ובראן). אולם, לשם בחינת קבילות הודאתו של המבקש יישמו שופטי ההרכב את ההלכה הנוהגת, ששונה מזו שלה טען המבקש. לפי ההלכה שיושמה בפסק הדין, בגדרו של סעיף 12 בפקודת הראיות:

"יש לבחון בכל מקרה לגופו האם אמצעי החקירה הפסולים שננקטו הביאו בפועל לפגיעה 'משמעותית וחמורה'

עמוד 3

באוטונומיית רצונו ובחופש בחירתו של הנחקר במסירת הודאתו (הלכת יששכרוב, עמ' 520-522). רק מקום בו הגיעה רמת הפסלות כדי פגיעה 'בצלם דמות האדם' של הנחקר, תיפסל ההודאה, מניה וביה, ללא בחינת ההשפעה המעשית על חופשיות רצונו של הנחקר" (פס' 23 בפסק דינו של השופט (בדימ') צ' זילברטל; ראו גם: ע"פ 7939/10 זדורוב נ' מדינת ישראל, פס' 48 בפסק דינו של השופט י' דנציגר (23.12.2015)).

כאמור, ביישום הלכה זו על עובדות המקרה נקבע שתרגיל החקירה בענייננו לא היה כזה שפגע באופן קיצוני בכבוד האדם של המבקש או ששלל את רצונו החופשי במסירת הודאתו. קביעות אלו התבססו על בחינת מכלול הראיות בתיק ובעיקר על ניתוח הקלטות תרגיל החקירה, טון הדיבור שנשמע בהן, מועד מסירת ההודאה והאווירה בתא המעצר. אמנם שופטי ההרכב נחלקו ביניהם על אופן יישום ההלכות במקרה דנן, אך בסופו של דבר הערעור הוכרע על סמך קביעות עובדתיות שנבעו מיישום ההלכות בתחום ולא על סמך קביעתה של הלכה חדשה. כידוע, אין בהשגות על יישומן של הלכות במקרה מסוים כדי להצדיק את קיומו של דיון נוסף (דנ"פ 1329/16 זדורוב נ' מדינת ישראל, פס' 29 (5.7.2016)). לכן, אין להורות על דיון נוסף בענייננו, וממילא אין מקום לעכב את ביצועו של גזר הדין.

סוף דבר, הבקשות נדחות.

ניתנה היום, ג' באב התשע"ז (26.7.2017).

ה נ ש י א ה